

KARTA KURSU

Nazwa	Społeczno-kulturowe uwarunkowania gospodarki przestrzennej
Nazwa w j. ang.	Social and cultural aspect of spatial management

Koordynator	Dr Monika Płaziak	Zespół dydaktyczny
		Dr Monika Płaziak Dr Karolina Smętkiewicz
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia)

Po zakończeniu kursu student potrafi przedstawić i wyjaśnić najważniejsze prawidłowości i procesy funkcjonowania gospodarki przestrzennej w aspekcie społeczno-kulturowym w ujęciu globalnym, krajowym, regionalnym i lokalnym, oraz współzależności występujące w tych układach.

Kurs jest prowadzony w języku polskim.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawowa wiedza z zakresu procesów przestrzennych i społeczno-gospodarczych oraz kultury i sztuki.
Umiejętności	Umiejętność interpretacji i wnioskowania na podstawie danych społeczno-gospodarczych i przeczytanej literatury oraz krytycznej obserwacji otoczenia.
Kursy	Podstawy gospodarki przestrzennej, Samorząd terytorialny

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Przedstawia znaczenie życia społeczno-kulturowego w gospodarce przestrzennej	K_W01, K_W02
	W02 Potrafi omówić społeczne aspekty wytwarzania przestrzeni	K_W01, K_W02
	W03 Objaśnia procesy zachodzące w społecznościach na poziomie mikro-, mezo- i makrostrukturalnym	K_W07, K_W09, K_W14
	W04 Rozumie znaczenie dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa	K_W08
	W05 Zna społeczne narzędzia decydowania o przestrzeni oraz narzędzia partycypacji społecznej	K_W11

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 Rozumie i potrafi wykorzystać w badaniach nad gospodarką przestrzenną aspekt społeczny i kulturowy	K_U01, K_U02, K_U07, K_U08
	U02 Ocenia wagę aspektów kulturowych i społecznych w polityce gminnej	K_U07, K_U09, K_U10
	U03 Potrafi scharakteryzować wybrany obszar (w tym przestrzeń publiczną) wybranej dzielnicy jako jednostki pomocniczej gminy miejskiej na przykładzie Krakowa pod kątem warunków przyrodniczych, gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych i zjawisk społeczno-kulturowych oraz potrafi przewidzieć i ocenić kierunki dalszych przemian przestrzennych w tej jednostce.	K_U14

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 Jest zdolny do krytycznego wnioskowania	K_K01
	K02 Posiada świadomość potrzeby ciągłego poszerzania i uaktualniania wiedzy	K_K02
	K03 Potrafi pracować indywidualnie i w grupie	K_K07

Organizacja												
Forma zajęć	Wykład (online) (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	24			24								
Forma zaliczenia	Egzamin			Zaliczenie								

Opis metod prowadzenia zajęć

Zajęcia prowadzone są w formie wykładów i ćwiczeń. W ramach kursu funkcjonuje zespół na platformie MS Teams, w którym zamieszczane są potrzebne materiały do zajęć m.in. wytyczne do prac studentów oraz literatura i materiały źródłowe.

Ćwiczenia mają charakter pracy indywidualnej, jak i grupowej, realizowane są podczas zajęć w sali dydaktycznej i w formie wyjścia w teren. Zadania wykonywane podczas zajęć oraz jako praca domowa podlegają ocenie. Częścią ćwiczeń jest realizacja prac pisemnych i występów ustnych, które podlegają ocenie.

Spośród metod ćwiczeniowych wykorzystywane są: analiza literatury i danych źródłowych, zbieranie danych w terenie (inwentaryzacja, waloryzacja, ankietyzacja), opracowanie zebranych danych – analiza i dyskusja oraz przygotowywanie analiz/referatów/prezentacji na wybrany temat na podstawie literatury i danych.

Student w ramach projektu dokonuje analizy danych statystycznych i materiałów źródłowych, dokonuje studium zalecanej literatury, samodzielnie wyszukuje aktualne dane korzystając ze źródeł internetowych, a także pracując w grupie przygotowuje projekt.

Formy sprawdzania efektów uczenia się:

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01				X		X	X	X	X	X		X	
W02				X		X	X	X	X	X		X	
W03				X		X	X	X	X	X		X	
W04				X		X	X	X	X	X		X	
W05				X		X	X	X	X	X		X	
U01				X			X	X	X	X		X	
U02				X			X	X	X	X		X	
U03				X			X	X	X	X			
K01				X		X	X	X	X	X		X	
K02				X			X	X	X	X			
K03				X		X	X		X	X			

Kryteria oceny	<p>Ocena końcowa z przedmiotu (ocena z egzaminu) jest wynikiem wszystkich wymienionych w karcie kursu form weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studenta.</p> <p><u>Część wykładowa</u> oceniana jest na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozytywnie zdanego egzaminu w formie pisemnej – testowej (obejmującego treści zarówno z ćwiczeń jak i wykładów) – obecności na zajęciach – wykłady są obowiązkowe (dopuszczalna 1 nieobecność) <p><u>Część ćwiczeniowa</u> oceniana jest na podstawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obecności na zajęciach (dopuszczalna 1 nieobecność usprawiedliwiona, lecz treści z opuszczonych zajęć pozostają do nadrobienia na konsultacjach, co oznacza obowiązek wykonania zadanej pracy; niemożliwa jest nieobecność nieusprawiedliwiona podczas referowania = ocena 2) – prac pisemnych i wystąpień ustnych (prezentacji, referatów) realizowanych indywidualnie i w grupach 2 osobowych, przedstawianych podczas ćwiczeń (oceniana jest poprawność merytoryczna, forma przedstawienia, terminowość złożenia) – aktywnego udziału w zajęciach w formie dyskusji oraz bieżącej oceny przygotowania studenta do zajęć w zakresie wykonywanych ćwiczeń i zapoznania się ze wskazaną przez prowadzącą literaturą / materiałami źródłowymi, a także przedstawiania wyników pracy podczas ćwiczeń.
Uwagi	<p>Obecność na ćwiczeniach i na wykładach jest obowiązkowa (dopuszczalna jedna nieobecność) – kontrola frekwencji na każdych zajęciach.</p>

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Wykłady:

- Gospodarka przestrzenna jako nauka i jej znaczenie w kulturze i życiu społeczno-gospodarczym
- Społeczne wytwarzanie przestrzeni, przestrzeń społeczna i przestrzeń publiczna
- Procesy zachodzące w społecznościach na poziomie mikro-, mezo- i makrostruktur
- Relacje między jednostką społeczną i społecznością a przestrzenią.
- Przemiany organizacji przestrzeni miasta postsocjalistycznego (na przykładzie Nowej Huty)
- Społeczności i miasta zrównoważone oraz miasta zdematerializowane
- Społeczne funkcje architektury
- Społeczne narzędzia decydowania o przestrzeni
- Współczesne przemiany społeczne i kulturowe oraz ich efekty w aspekcie gospodarowania przestrzenią w Polsce

Ćwiczenia:

- Analiza literatury przedmiotu: terminologia, badania, przemiany w aspekcie współczesnych przeobrażeń społeczno-kulturowych miasta, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni publicznych
- Inwentaryzacja i waloryzacja przestrzeni społeczno-kulturowej miasta w praktyce na przykładzie wybranych obszarów na terenie Krakowa
- Badania z wykorzystaniem kwestionariusza wywiadu, dotyczące oceny przestrzeni publicznej miasta przez mieszkańców (konstrukcja kwestionariusza, przeprowadzenie wywiadów, kodowanie informacji, analiza uzyskanych wyników) na przykładzie wybranych obszarów na terenie Krakowa
- Identyfikacja społeczności lokalnych (formalnych i nieformalnych) na przykładzie Krakowa.
- Zastosowanie metody obserwacji uczestniczącej w badaniach nad społecznościami lokalnymi, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności integrujących się w przestrzeni wirtualnej

Słowniczek (5-15 pojęć w języku angielskim)

social space – przestrzeń społeczna
public space – przestrzeń publiczna
virtual space – przestrzeń wirtualna
post-socialist city – miasto postsocjalistyczne
city centre – centrum miasta
district centre – centrum dzielnicy
post-industrial area – obszar poprzemysłowy
revitalisation – rewitalizacja
social participation – partycypacja społeczna
local community – społeczność lokalna
valorisation – waloryzacja
survey – badania ankietowe
participant observation – obserwacja uczestnicząca

LITERATURA PODSTAWOWA

- 1) Karwińska, A., 2008, Gospodarka przestrzenna. Uwarunkowania społeczno-kulturowe. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN.

LITERATURA DO ĆWICZEŃ

Publikacje naukowe

- 2) Baron i in., 2019, Budowanie atrakcyjności przestrzeni miejskich, tom 2/194, PAN KPZK, Warszawa – rozdział 1 i 2
<https://publikacje.pan.pl/Content/115937/PDF/Rozdzia%C5%821.pdf>
<https://publikacje.pan.pl/chapter/115938/rozdzial-2-praktyka-kszaltowania-przestrzeni-miejskich>
- 3) Bierwiazonek K., 2016, Społeczne znaczenie miejskich przestrzeni publicznych, https://sbc.org.pl/Content/390384/spoleczne_znaczenie_miejskich_przestrzeni.pdf
- 4) Bierwiazonek K., 2018, Miejskie przestrzenie publiczne i ich społeczne znaczenia – próba systematyzacji. Przegląd Socjologiczny, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Tom 67, Nr 1, s. 25–48.
<http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-aebc5d5c-c394-4f7f-9158-4e6997ed81e3>
- 5) Bierwiazonek K., 2021, Człowiek w przestrzeni publicznej miasta. Społeczne znaczenia i zjawiska zagrażające przestrzeni publicznej, Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna, nr 56, s. 45-60
https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/22299/1/Bierwiazonek_czlowiek_w_przestrzeni_publicznej.pdf
- 6) Brzosko-Sermak A., Wantuch-Matla D., 2020, Nowe przestrzenie publiczne na terenach poprzemysłowych śródmieścia Krakowa. Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 34(4), s. 151–170
<https://prace-kgp.up.krakow.pl/article/view/7745/7041>
- 7) Hołuj D., 2015a, Rewitalizacja czy jedynie miejska polityka inwestycyjna? Działania władz Krakowa w obszarze poprzemysłowego Zabłocia. Zarządzanie Publiczne, 29(1): 95–108. <https://www.ejournals.eu/Zarzadzanie-Publiczne/2015/Zarzadzanie-Publiczne-1-2015/art/5056/>
- 8) Hołuj D., 2015b, Rynek nieruchomości jako generator zmian funkcjonalno-przestrzennych na rewitalizowanym krakowskim Zabłociu. Studia Miejskie. Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 17: 77–89
http://www.studiamiejskie.uni.opole.pl/wp-content/uploads/2016/05/S_Miejskie_17_2015-Holuj.pdf
- 9) Kęsek Z., 2010, Przestrzeń publiczna – współczesne oczekiwania, Czasopismo Techniczne. Architektura, zeszyt 5, rok 107, Wyd. Politechniki Krakowskiej
https://repozytorium.biblos.pk.edu.pl/redo/resources/32915/file/suwFiles/KesekZ_Przes-trzenPubliczna.pdf
- 10) Lorens P., Martyniuk-Pęczek J., 2010, Problemy kształtowania przestrzeni publicznych, Wydawnictwo Urbanista, Gdańsk
<https://arch.pg.edu.pl/documents/174968/51761959/skrypt%202.pdf>
- 11) Madeja M., Smętkiewicz K., 2021, Rewitalizacja Zabłocia w Krakowie ze szczególnym uwzględnieniem obszaru poprzemysłowego, Prace Monograficzne 1079, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków
- 12) Mantey D., 2019, Wzorzec miejskiej przestrzeni publicznej w konfrontacji z podmiejską rzeczywistością. Przykład podwarszawskich suburbiów, Wyd. UW, Warszawa
<https://www.wuw.pl/product-pol-9722-Wzorzec-miejskiej-przestrzeni-publicznej-w-konfrontacji-z-podmiejska-rzeczywistoscia-Przyklad-podwarszawskich-suburbiow.html>

- 13) Mierzejewska L., 2018, Przestrzeń publiczna strefy podmiejskiej (na przykładzie Poznania), *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*
<https://core.ac.uk/download/pdf/162603426.pdf>
- 14) Płaziak, M., 2020, Obserwacja uczestnicząca w badaniach internetowych dotyczących wirtualnych społeczności lokalnych. W: K. Mazurek-Łopacińska, M. Sobocińska (red.), *Badania marketingowe w gospodarce cyfrowej*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, 223-234.
- 15) Płaziak, M., Szymańska, A.I., 2021, Społeczno-ekonomiczne przemiany w Nowej Hucie na początku XXI wieku. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego (fragmenty).
- 16) Ratajczak W., 2018, Przestrzeń publiczna w aspekcie geograficznym i społecznym, w: *Studia KPZK, Teoretyczne i aplikacyjne wyzwania współczesnej geografii społeczno-ekonomicznej*, tom 183, PAN KPZK
https://journals.pan.pl/Content/107789/PDF/Studia%20KPZK%20183_Ratajczak.pdf
- 17) Rogowska M., 2016, Przestrzeń publiczna w mieście – zagadnienia wybrane, w: *Studia KPZK*, tom 170, PAN KPZK
<https://journals.pan.pl/Content/97933/mainfile.pdf>
- 18) Romańczyk K., 2018, Pułapki rewitalizacji. Przypadek Krakowa. *Studia Regionalne i Lokalne*, 4(74)/2018: 5–25.
https://studreg.uw.edu.pl/dane/web_srll_files/625/2018_4_romanczyk.pdf
- 19) Siwek M., 2020, Podgórze – zaniedbana dzielnica czy drzemiący potencjał? Wizerunek miejsca w świetle zanalizowanych materiałów informacyjnych i promocyjnych. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 34(3), s. 109–129. <https://prace-kgp.up.krakow.pl/article/view/7412/6807>
- 20) Wantuch-Matla D., 2009, Stymulująca rola miejskich przestrzeni publicznych. *Przestrzeń i Forma / Space & Form*, nr 12, Szczecin: Wyd. Szczecińska Fundacja Edukacji i Rozwoju Addytywnego "SFERA", 375-386.
<https://yadda.icm.edu.pl/baztech/element/bwmeta1.element.baztech-article-BPS1-0037-0047>
- 21) Wantuch-Matla, D., 2017, Przedsiębiorcze podejście w kształtowaniu dobrej jakości przestrzeni publicznej. *Przedsiębiorczość - Edukacja*, 13, 62–76.
<https://p-e.up.krakow.pl/article/view/20833296.13.5/pdf>
- 22) Wantuch-Matla, D., 2016, *Przestrzeń publiczna 2.0. Miasto u progu XXI wieku*, Wyd. Księży Młyn, Łódź
- 23) Zwiech D., 2017, Development perspectives and problems accompanying the regeneration of Zabłocie (Kraków) over the years, *Urban Development Issues*, vol. 55: 44–56.
https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/60743/zwiech_development_perspectives_and_problems_accompanying_2017.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Materiały informacyjne, podręczniki

- 1) Bocheńska A., 2016, WOONERF – nadchodzący trend użytkowania ulic polskich miast?, *Akcja Miasto*
<https://www.akcjamiasto.org/wp-content/uploads/2017/04/WOONERF.pdf>
- 2) Jaskulska M. (red.), 2014, *Poradnik o przestrzeniach publicznych*. Biuro Rozwoju Gdańska
https://www.brg.gda.pl/attachments/article/62/poradnik_o_przestrzeniach_publicznych.pdf oraz załącznik *Ocena atrakcyjności przestrzeni publicznych (2014)*
https://www.brg.gda.pl/attachments/article/62/poradnik_ocena_wzor.pdf
- 3) Jeleński T., Kosiński W., *Jak przetworzyć Miejsce? Podręcznik kreowania udanych przestrzeni publicznych*. Wydanie polskie opracowania *Project for Public Spaces* (2000). Kraków: Fundacja Partnerstwo dla Środowiska
https://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2015/08/PPS-Jak_przetworzyc_miejsce.pdf

- 4) Project for public spaces – What Makes a Successful Place?
<https://www.pps.org/article/grplacefeat>
- 5) Wilk A., 2016, Przestrzenie publiczne w mieście, Akcja Miasto
<https://www.akcjamiasto.org/wp-content/uploads/2017/06/PrzestrzeniePubliczneWMiescie2.pdf>

Artykuły prasowe

- 1) Nowa jakość przestrzeni publicznej (2022)
https://samorzad.nid.pl/baza_wiedzy/nowa-jakosc-przestrzeni-publicznej/
- 2) Debata o przestrzeni czyli jak poprawić jakość przestrzeni publicznej w Polsce? (2019)
<https://builderpolska.pl/2019/07/22/debata-o-przestrzeni-czyli-jak-poprawic-jakosc-przestrzeni-publicznej-w-polsce/>
- 3) Ile jest warta przestrzeń publiczna? (2022)
<https://samorzad.pap.pl/kategoria/akademia-universytetu-lodzkiego/ile-jest-warta-przestrzen-publiczna>
- 4) Placemaking, czyli jak zmienia się przestrzeń miejska w Polsce (2021)
<https://www.morizon.pl/blog/placemaking/>
- 5) Przestrzeń publiczna jako wyzwanie społeczne (2015)
<https://www.autoportret.pl/artykuly/przestrzen-publiczna-jako-wyzwanie-spoeczne/>
- 6) Przestrzeń publiczna na piątkę. Najciekawsze projekty i zrealizowane inwestycje (2020)
https://www.propertydesign.pl/architektura/104/przestrzen_publiczna_na_piatke_najciekawsze_projekty_i_zrealizowane_inwestycje,31594.html
- 7) Sześć zasad tworzenia dobrej przestrzeni publicznej (2023)
<https://www.miasto2077.pl/szesc-zasad-tworzenia-dobrej-przestrzeni-publicznej/>

Wykaz literatury uzupełniającej

- 1) Boryczka E., 2016, Partycypacja społeczna, [w:] Nowakowska A., Przygodzki Z., Rzeńca A. (red.), 2016, EkoMiasto#Społeczeństwo. Zrównoważony, inteligentny i partycypacyjny rozwój miasta, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 115–136.
- 2) Brzosko-Sermak, A., Płaziak, M., Trzepacz, P., 2017, Przemiany funkcji handlowych i usługowych centrum dzielnicy mieszkaniowej na przykładzie Krakowa – Nowej Huty, Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 31 (2), 95-110.
- 3) Jałowiecki, B., 2006, Przemiany miast i zbiorowości miejskich. W: J. Wasilewski (red.), Współczesne społeczeństwo polskie. Dynamika zmian. Warszawa: Naukowe Scholar.
- 4) Jałowiecki, B., Szczepański, M.S. (2002). Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej. Warszawa: Naukowe Scholar.
- 5) Kulawiak A., Smętkiewicz K., 2021, Znaczenie turystyki w kształtowaniu warunków i jakości życia w małym mieście na przykładzie Helu w opinii jego mieszkańców. Prace Komisji Geografii Przemysłu PTG, wyd. Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Polskie Towarzystwo Geograficzne, Kraków-Warszawa, 35(3), ss. 239-258
- 6) Płaziak, M., 2014, Przemiany funkcji handlowo-usługowych w mieście postsocjalistycznym na przykładzie Nowej Huty. W: E. Kaczmarska, P. Raźniak (red.) Społeczno-ekonomiczne i przestrzenne przemiany struktur regionalnych, vol. 1, Kraków: Oficyna Wydawnicza AFM, 85-100.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	24
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	24
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	2
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	5
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	2
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	8
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	10
Ogółem bilans czasu pracy		75
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3